

הכנה מנטאלית לקראת שבת

במאמרים הקודמים בסדרת 'שבת חלום' עסקנו בהיערכות וההכנות שעלינו לעשות לקראת השבת. במאמר זה נעמוד על ההכנה המנטאלית שעלינו לעשות, לקראת שבת.

לעולם יהא אדם ענוותן כהלל

לצורך כך אני מבקש להביא את דברי חז"ל המפורסמים, בסיפור שמוכר לכולנו עוד מילדותינו, אודות ענוותנותו של הלל הזקן, נשיא ישראל. חז"ל (שבת לא ע"א) פותחים בקביעה, אמירה ברורה, שמתאימה לכל יום: "לעולם יהא אדם ענוותן כהלל, ואל יהא קפדן כשמאי". ומתארים את שהיה: "מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה, אמרו: כל מי שילך ויקניט את הלל ייטול 400 זוז, אמר אחד מהם: אני אקניטנו. אותו היום ערב שבת היה, והלל חפף את ראשו. הלך ועבר על פתח ביתו, אמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו".

הלל היה נשיא ישראל, להבדיל, ורק לצורך ההמחשה, מקביל בימינו בערך לראש הראשות השופטת... וראש הראשות המחוקקת... נדמיין לעצמנו את המציאות, מדובר ביום שישי, בשעות אחה"צ. אצל רובנו מדובר בזמן הלחץ ביותר מכל השבוע. ניתן לשער שהיו לו באותו בוקר כמה פגישות / דיונים / שיעורים, וכשסיים עוד יום של שליחות ציבורית ענפה הגיע לביתו. בעת שהתקלח לכבוד שבת שמע קול קורא מבחוץ 'מי כאן הלל'. בהקבלה, גם אדם שאינו חשוב ורם מעלה, ששומע מישהו צועק מחוץ לביתו, לרוב אינו מתייחס לקריאות המבוזות. אולם הלל, נשיא ישראל, שמע את הקריאות, הפסיק את רחיצתו ויצא לקראתו. יתכן שהלל חשב שלאדם שקורא מחוץ לביתו בצורה שכזו כמה שעות לפני שבת, כנראה יש שאלה דחופה וחשובה, ועל כן יצא לקראתו.

בני, שאלה גדולה שאלת

מתארים חז"ל את המפגש ביניהם: "אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול. אמר לו: שאל בני, שאל. מפני מה ראשיתך של בבליים סגלגלות? אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת. מפני שאין להם מילדות פקחות".

להפתעתו גילה הלל, שחשוב לאותו שואל ברגע זה לדעת מדוע ראשיהם של הבבליים עגלגלות... על אף המציאות המבזה, ולמרות שהיה זה בשעה דחוקה זו, לא הביע הלל כל סימן המעיד על זלזול או ניסיון לדחות אותו. הוא לא גער בו על שאלתו "הדחופה", וגם לא דחה אותו בטיעון שיבוא אליו בתחילת שבוע. אדרבא, תגובתו היתה מפתיעה, הוא פתח בלשון חיבה 'בני', למרות שהאיש פנה אליו בביזיון, השיב לו הלל בדרך מאד מכובדת. עוד הוסיף ואמר 'שאלה גדולה שאלת', והוסיף לכך תשובה עניינית.

הלך והמתין שעה אחת

כעבור שעה קלה, שבה סיטואציה זו שנית, כפי שמתארים חז"ל: "הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו. אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול. אמר לו: שאל בני, שאל. מפני מה עיניך של תרמודין (בני מקום שנקרא תדמור) תרוטות? אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת. מפני שדרין בין החולות".

הלל שב להתרחץ, ובאמצע שומע קול מוכר שצועק: מי כאן הלל. הוא כבר מזהה את קולו של השואל ויכל לדמיין מה תוכן שאלותיו. אדם רגיל, במצב דומה לבטח היה מתעלם מצורת קריאה מבזה זו, בפרט שכבר עמד על טיבו של איש זה, ובכל זאת, בניגוד למצופה, מפסיק הלל את הרחצה ויוצא אליו.

לשמע שאלתו המוזרה, לא משיב הלל, כפי שהיו נוהגים רבים: זה שוב אתה, "הנודניק", עם השאלות הקנטרניות? אלא אדרבא, פותח את תשובתו במילת חיבה: 'בני', ומוסיף תשובה עניינית, מפני שדרין בין החולות.

תשובה ניצחת

חז"ל מתארים שהמציאות שבה גם בפעם השלישית, "הלך והמתין שעה אחת, חזר ואמר: מי כאן הלל? מי כאן הלל? נתעטף ויצא לקראתו. אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול. אמר לו: שאל בני, שאל. מפני מה רגליהם של אפרקיים (בני אפריקה) רחבות? אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת. מפני שדרין בין בצעי המים (בין הביצות).

מציאות זו של שאלות ותשובות בזמן הלחץ ביותר בשבוע יכלה להימשך זמן נוסף, אילולא שלהפתעתנו, הראשון ש"נשבר", היה לא אחר מאשר... השואל. "אמר לו: שאלות הרבה יש לי לשאול, ומתיירא אני שמא תכעוס".

אם עד כה מטר השאלות לא נגדע באיבו, הרי שבשלב זה היינו מצפים שהלל "ינצל" את ההזדמנות שנקראה בדרכו וישיב לשואל, שאכן לא זה הזמן הראוי להקשות את קושיותיו. לא זו בלבד שלא כך נהג הלל, אלא **שלמרבה הפליאה** "נתעטף וישב לפניו. אמר לו: כל שאלות שיש לך לשאול, שאל". ומה תגובתו של השואל?

"אמר לו: אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל?". וכי לא ידע שהוא הלל? הוא שוב פונה אליו בצורה מזלזלת ומלגלת, והלל עונה לו בשלווה אופיינית: "הן".

אם עד כה הלל הבלגי, הרי שלשמע המשפט הבא דומני שכבר איש מאיתנו לא היה מתאפק: "אמר לו: אם אתה הוא, לא ירבו כמותך בישראל". אתם כבר מנחשים מה היתה תגובתו של הלל הענוותן: "אמר לו: בני, מפני מה? אמר לו: מפני שאבדתי על ידך ארבע מאות זוז. אמר לו: הוי זהיר ברוחך, כדאי הוא הלל שתאבד על ידו ארבע מאות זוז וארבע מאות זוז, והלל לא יקפיד".

הסיפור הארוך הזה בא ללמדנו איך הלל מגיב לאדם טרדן, בזמן הקשה והלחץ ביותר של השבוע. **הלל עונה לו בשלווה וברוגע**. לא רק שאינו מתרגז לשמע הקנטותיו, אלא שעוד מתייחס אליו במנוחת הנפש, תוך שהוא נינוח.

בסיפור זה היו להלל "תחנות רבות". ננסה לדמיין, איך היינו פועלים בכל אחד מהשלבים, אילו היה פונה אלינו אדם זר, שאיננו מכירים. איך היינו משיבים, להתייחסות משפילה ששמה אותנו ללעג.

וכעת נשליך לעצמנו, הלל נשיא ישראל, שברור לנו שיש להתייחס אליו ביחס של כבוד, הערכה ואף יראה מסוימת, ובכל זאת לא כעס, והשיב בכל שלב באדיבות ובסבר פנים נעימות. **איך עלינו לנהוג ביחס לבני ביתנו**.

לו יכלתי, הייתי תולה שלט גדול בכל בית יהודי ובו המסקנה מהסיפור אודות הנהגתו האדיבה של הלל ביחס לאדם זר ביום שישי בשעתיים שלפני שבת. מעשה שאמור לשמש עבורנו מצפן ולתת מימד, כיצד להתייחס לילדינו...

לתגובות – office@shaalti.co.il

להזמנת ההרצה 'שבת חלום', בנייד – 052-9453811

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.